

توقیمب نزول قرآن

دوره نزول قرآن کریم به دو دوره تقسیم (قبل و بعد از هجرت) تقسیم میشود. و در نیم از آغاز مدت شروع شده و تا نزدیک پایان زمانگی پیغمبر اکرم (ص) امتداد یافته است. این مدت ۱۰، ۲۰ و ۳۰ سال گنجانده چون در حدیث ائمه اطهار در حدیثی است که آیا در سال ۲۳ و یا ۲۵ سال بوده! اما آنطور که در حدیثی دیگر کشیده شده است در سال اقامت پیغمبر (ص) در مدینه مورد اتفاق است (۱). و این یعنی از معتقدین تاریخ شریع اسلامی چون ابن عباس، مسند ائمه اطهار (ص) و دیگران است که ۱۲ سال و ۵ ماه و ۱۳ روز بوده (۲) و در حدیثی دیگر ۷۱ سالگی که بوم الفراقه نامیده شده. و در اول ربیع الاول که ۵۵ سال از عمر شریف آنحضرت سپری شده است (۳) و مدت اقامت در مدینه بعد از هجرت ۹ سال و ۹ ماه و ۹ روز بوده (از اول ربیع الاول سال ۵۳ میلاد شریف حضرت زانهم در الحجاز و مدینه سالگی).

این تحقیق هر چند ناقصی که مدت اقامت رسول - خدا (ص) را در مدینه ۱۳ سال و در مدینه ۱۰ سال و مدت نزول وحی را ۲۳ سال میدانند، نزدیک است ولی در این پژوهش دوره شش ماهه و نوبی مسافه به حساب نیامده و از طرفی ابتدای نزول وحی را ۱۷۱ رمضان (که بقول لیلۃ القدر است) گرفته و این مخالف مشهور میباشد و همچنین اعتقاد وحی در روز آخرین آنها، آیه «اللیوم اکملت لکم دینکم...» بحساب آورده (بهم ذی الحجه سال دهم هجرت) و حال آنکه ما در این تحقیق پیش ناسیم که این سخن بطور مسلم درست است. (۴)

توقیمب نزول قدسی

تلاوه در تاریخ قطعی که در نزول نزول قرآن مجید در امتداد دعوت پیامبر اکرم (ص) شهادت میدهد از مضامین خود آیات نیز استفاده میشود: «و قرانی که آنرا برانگه فرستادم تا آنرا برانگه بر مردم بخوانی و آنرا باوعی از تاریخ

(۱) الاقان فی علوم القرآن ج ۱ ص ۳۹ - الشرحان فی علوم القرآن ج ۱ ص ۲۳۷

(۲) تاریخ القرآن لمرعشه زنجانی ص ۳۳

(۳) مقاله «آخرین آیه‌ای که نازل شد» شماره ۷۵ سال ۱۳ همین مجله نگاه کنید

نازل نمودیم. (۴)

در قرآن مجید نامخ و منسوخ وجود دارد و همچنین آیاتی است که ارتباط شام با داستانها و حوادثی دارد که هرگز در یک زمان جمع نبوی شوند تا آیه‌ها مربوط به آنها یکجا نازل شده و در مآه آنها بحث کند.

و نیز سوره‌ها و آیات باین ترتیب که در قرآن فرار گرفته نازل شده‌اند منظور که نوب سوره حمد پس از آن سوره‌های پاره و آل عمران و ساء و مانند خود...

زیرا در این خصوص بر علاوه بر شهادت تاریخ قطعی مضامین خود آیات نشان میدهد که بعضی از سوره‌ها و آیات قرآنی با مضامینی که مناسب با اوایل زمان بعثت است (مانند سوره علق و مون) در او آخر قرآن مجید است شده و سوره‌ها و آیات بسیاری که مضامین آنها یا بعد از هجرت و او آخر عهد رسول اکرم (ص) سازگار است (مانند سوره‌های پاره و آل عمران و ساء و ابدال و نوبه) در او اثنی عشرت شده است.

بدیهی است که نزول آیات ارتباط و پیوستگی کامل با حوادث و وقایع و نیاز مندیهای خود گوید و از آنکه در حقیقت دعوت پیغمبر (ص) احقاقی یافته و وقوع پیوسته است. مثلا سوره‌ها و آیاتی که نشانه‌های بر دعوت مشرکین

پوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

(۴) و قرآنا فرقاه انفره علی الناس علی مکت و لریانه تریلا اسری ۱۰۶

(۵) قرآن در اسلام - علامه طباطبائی ص ۱۰۰

(۶) ابو عبدالله زنجانی در کتاب «الدریج القرآن» ص ۳۳ پس از نقل انضمام مربوط در یادگیری همان صفحه می‌نویسد

این قول مشهور بر رویه و در اینجا دونول دیگر وجود دارد :

الف - آیاتی که در مکه نازل شده مکی است - آیاتی که در مدینه نازل شده مدنی می‌باشد.

ب - آیات مکی آنها هستند که خطاب به اهل مکه باشند و آیات مدنی عبارتند از آنها که خطاب به اهل مدینه باشند.

مکتب اسلام